

JOSEF KAJETÁN TYL

KRVAVÉ KŘTINY

ČIII

DRAHOMÍRA A JEJÍ SYNOVÉ

M A L É D I V A D L O

soubor Závodního klubu ROH Severočeských tukových závodů v Ústí nad Labem

JOSEF KAJETÁN TYL
KRVAVÉ KŘTINY
DRAHOMÍRA A JEJÍ SYNOVÉ

Dramaturgická úprava a režie: Rudolf Felzmann

Hudba: Ivan Dolejší

Výtvarník scény: Jaromír Limr

Výtvarník kostýmů: Petr Horák

Asistent režie: Petr Přívara

Technická spolupráce: Antonín Jachymstál a Luboš Soukup

Děj se odehrává v 10. století a končí r. 935

Představení se hraje bez přestávky

130. premiéra Malého divadla uvedená v jubilejní 40. sezóně 1987-88

9. června 1988

ry v bouřlivém roce 1848 i v následujícím doznívání revolučního nadšení. Ideál vytvoření státoprávního celku ze zemí koruny české, vyjádřený v petici Svatováclavského výboru z března 1848, a myšlenka slovanství jako výraz odporu proti politickému, národnostnímu i sociálnímu útlaku – tyto pokrokové tendence procházely krutou zkouškou krvavé lázně červnového povstání a následné odpovědnosti politických vůdců za osud národa.

Obdiv i sympatie pro politický radikalismus se v Tylovi střetávají s obavou před unáhlenými činy v nevyzrálé situaci. První Přemyslovci nastolují dvě rozdílné koncepce, jak se vyrovnat s nátlakem silného souseda, tak jako revoluční radikalismus 19. století musí řešit svůj konflikt s absolutistickou vládou vídeňského dvora. Tyl sice ve svém dramatu porušuje tehdejší tradice jednostranně negativního zpodobňování Boleslava a Drahomíry a stejně tak i náboženskou glorifikaci Václava a Ludmily, ale zároveň také hodnotí morální a politický efekt jejich mocenských činů. Snad střídavé naděje

a zklamání z protahovaného zasedání Kroměřížského sněmu od listopadu 1848 do jara následujícího roku přivedly Tyla k revizi názorů. Politické problémy doby se odrážejí v rozporuplnosti činů Václava a Boleslava, Drahomíry a Ludmily.

Literární historici a divadelní teoretici se značně liší v ideovém výkladu Krvavých křtin, ale jedno nelze autorovi upřít: značnou objektivitu ve ztvárnění prudkého sváru uvnitř hrdinů, hledajících správnou cestu k naplnění tak obtížně slučitelných cílů, jako je vnitřní morální čistota a zároveň politická důslednost i odpovědnost v boji za blaho národa.

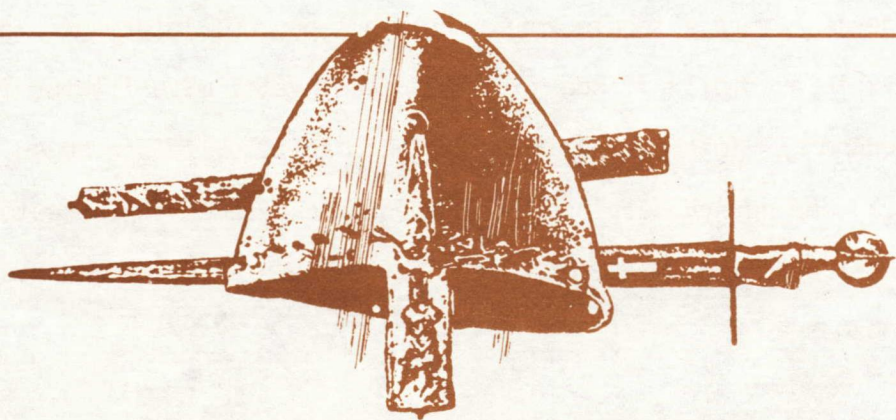
Proto ani inscenátorům nemůže jít o pouhou reprodukci historických událostí. Pokoušíme se pojmenovat problém své doby a s údivem zjišťujeme, že klasik českého divadla i po 140 letech dokáže nabídnout výsostně dramatický myšlenkový svár, jaký málokdy najdeme u kteréhokoli současného českého autora.

A ještě: Která z těchto zpráv mohla být původní informací, zatímco jiná už vznikla kompilací? Kde je nutno hledat větší míru literární licence a tendenčnosti? Interpretaci i výběr faktů totiž ovlivňuje nejen doba a místo vzniku oné zprávy, ale především ideologický záměr jejího autora. Pokušme se o stručnou informativní chronologii, která ovšem také nemusí být zcela jednoznačná.

- R. 845 14 českých "knížat" bylo pokřtěno v Řezně
 /první zmínka o křesťanství na území Čech/
R. 863-64 Konstantin a Metoděj přicházejí na Moravu
 /názory o vlivu slovanské a latinské liturgie na území
 přemyslovských Čech se různí/
asi 874 kníže Bořivoj s manželkou Ludmilou přijali na Moravě křest
 /Bořivoj je označován jako první historicky doložený před-
 stavitel přemyslovské dynastie/

- R. 895 odtržení Přemyslovců od Velkomoravské říše
/stalo se tak zřejmě záhy po smrti moravského knížete
Svatopluka; Přemyslovci vstoupili do vazalského pomě-
ru k franckému králi/
- R. 905 nebo 915 umírá kníže Spytihněv, syn Bořivoje a Ludmily
/vlády se ujímá jeho mladší bratr Vratislav/
- R. 906-8 rozvrácení Velkomoravské říše maďarskými nájezdy

- /někdy bývá uváděn i letopočet 903/
- asi 921 umírá kníže Vratislav, druhý syn Bořivoje a Ludmily
a manžel Drahomíry, kněžny stodoranské
/léta do nástupu Václava lze považovat za dobu poručnic-
ké vlády ovdovělé kněžny Drahomíry/
- R. 924 na knížecí stolec nastupuje Václav, syn Vratislava
a Drahomíry
- R. 928-30 v rozmezí těchto let vpadnul do Čech král Jindřich I.
Ptáčník; poplatnost českého knížete německému panovníku
byla zřejmě spíše symbolická, přičemž tradovaná výše po-
platků je omylem historiků
- asi 935 zavraždění knížete Václava z popudu jeho bratra Boleslava
/Kosmas i tzv. Kristián uvádějí rok 929, Widukind dokonce
936, stejně tak dochází k záměně dnů, ale ono osudné pon-

dělní ráno z legend nejlépe vychází na 28.9.935, což je navíc rok, kdy Boleslav měl motiv k činu: Jindřich Ptáčník těžce onemocněl, takže bylo minimální nebezpečí vojenského zásahu zvenčí/

R. 936-50

boj knížete Boleslava I. s novým císařem německé říše Otou I.

/výsledky boje nebyly zcela jednoznačné, základem sporů mohla být poplatnost, avšak r. 955 oba vladaři společně bojovali proti Maďarům/

R. 995

vyvraždění rodu Slavníkovců uzavírá přemyslovské úsilí o sjednocení Čech

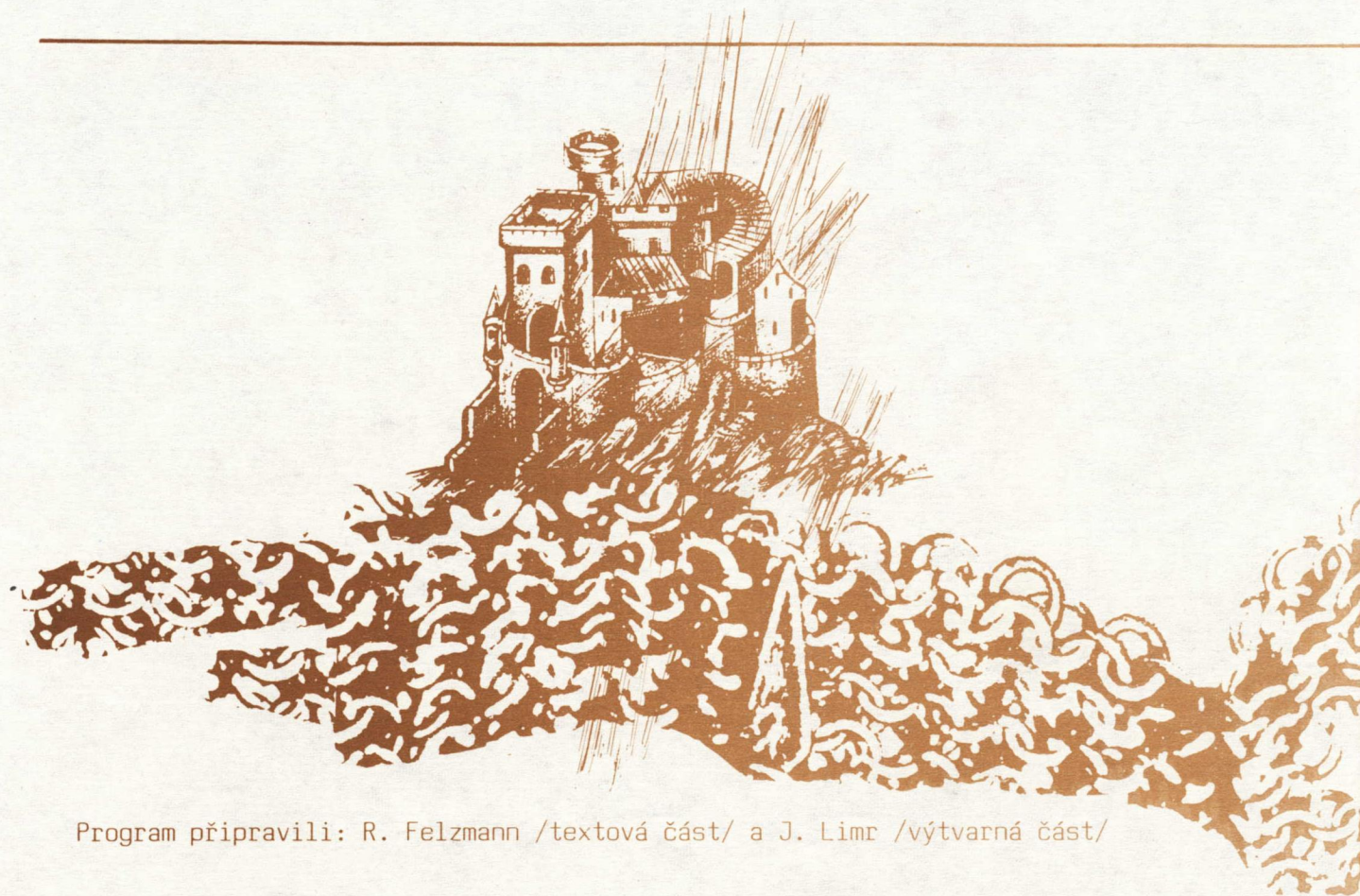
/stalo se tak za vlády Boleslava II., který již dva roky předtím byl účastníkem říšského tažení proti Polabským Slovanům/

Osoby a jejich obsazení:

DRAHOMÍRA, vdova po knížeti Vratislavovi
VÁCLAV, kníže český, starší syn Drahomíry
BOLESLAV, jeho bratr, mladší syn Drahomíry
LUDMILA, vdova po knížeti Bořivojovi
SVĚTIMÍRA, kněžna stodoranská
HNĚVSA, lech
POPEL, zemský vladyka
ČESTA, pohanský kněz
CHRASTĚJ, křesťanský kněz
TYRA, sluha Hněvsův
SIGIBERT, vyslanec krále Jindřicha Ptáčníka
ČESKÝ VOJÁK
PRVNÍ ŽENA
DRUHÁ ŽENA
TŘETÍ ŽENA
ČELEĎ

Hana Krausová
Ivo Antony
Václav Kelner
Eva Čejchanová
Soňa Limrová.
Stanislav Verner
Tomáš Ondřich
Otakar Starý
Petr Přívara
Petr Frič
Mirko Šorm
Zdeněk Stárek
Eva Kelnerová
Anděla Gottsmannová
Marie Černá
Iva Jiránková
Iva Rampousková
René Zounar

Stačí krátké zalistování v historické literatuře, abychom zjistili, že naše školní představy o počátcích přemyslovského státu jsou značně zjednodušené i nepřesné. Jedinou jistotou zůstává, že do pohnutých událostí 10. století skutečně zasáhla knížata Václav a Boleslav, synové Drahomíry a vnucci Ludmily. Avšak jejich charaktery a především motivy činů se od základu obměňují podle toho, odkud čerpáte informace. A aby to bylo ještě složitější - nikdy nemáte jistotu, zda ony informace jsou skutečně původní, z které doby pocházejí a co se na nich měnilo další interpretací. Mají pravdu dvě staroslověnské legendy, které mohly (ale také nemusely) vzniknout na našem území záhy po smrti knížete Václava, nebo je spolehlivější latinská legenda Crescente či nejznámější legenda tzv. Kristiána, nebo snad máme více věřit saskému kronikáři Widukindovi či mantovskému biskupu Gumpoldovi, když ani proslulý Kosmas zde přesností nevyniká?

Program připravili: R. Felzmann /textová část/ a J. Limr /výtvarná část/